

حمایت از مادران امید به فرزندآوری در خانواده‌ها

4 آذر 1404

رنگ خطر کاهش جمعیت هنوز بیخ گوشمان است. طبق گزارش مرکز آمار، به دلیل تداوم روند کاهش فرزندآوری در کشور، نرخ رشد جمعیت در فاصله سال‌های 1400 تا 1405 به کمتر از یک درصد و تا 0.72 درصد می‌رسد.

چندی قبل دبیر ستاد ملی جمعیت در نشست خبری خود گفته بود اگر مسأله کاهش جمعیت را حل نکنیم تا 95 سال دیگر ایران فقط 31 میلیون نفر و کشور عربستان 300 میلیون و پاکستان 900 میلیون جمعیت خواهند داشت. به همین دلیل مشوق‌ها و سیاست‌هایی که به افزایش جمعیتی منجر شود از اهمیت بسیاری برخوردار است.

دولت برای حل این بحران طرح‌های تشویقی را به اجرا گذاشته است. اعطای تسهیلات بانکی، اعطای زمین و فروش خودرو به مادران، اعطای خانه سازمانی و بیمه رایگان به مادران دارای 3 فرزند و... از جمله مشوق‌های فرزندآوری است، اما طرح‌های تشویقی برای فرزندآوری به همین موارد محدود نمی‌شود. به تازگی دبیر ستاد ملی جمعیت از طرح جدید دولت با عنوان کارت امید مادر خبر داده است.

او در گفت‌وگو با «ایران» به تفصیل به دغدغه‌ها، چالش‌ها و راهبردهای جدید دولت در حوزه سیاست‌های جمعیتی کشور اشاره می‌کند. تمرکز بر شکاف عمیق میان آرزوهای مردم برای داشتن فرزند و واقعیت نرخ باروری کنونی و معرفی سازوکار حمایتی نوین تحت عنوان طرح «کارت امید مادر» از مهم‌ترین موارد مطرح شده است. این طرح به‌عنوان گامی عملی در راستای تسهیل امر فرزندآوری و حمایت از نهاد خانواده در سال‌های اولیه حیات کودک طراحی شده است.

گفتمان فرزندآوری در جامعه از اهمیت بسیاری برخوردار است. نگاه سنتی و فرهنگی جامعه ایران همواره فرزند را موهبت الهی و عاملی برای تداوم نسل و برکت زندگی مطرح کرده است.

دکتر مرضیه وحیددستجردی، دبیر ستاد ملی جمعیت به «ایران» می‌گوید: «فرزند موهبت الهی است، امید و انگیزه زندگی را تقویت می‌کند و تحکیم روابط عاطفی خانواده نیز با حضور فرزند تقویت می‌شود؛ این گفتمان باید توسط رسانه‌ها ترویج شود.»

دبیر ستاد ملی جمعیت با اشاره به نتایج «پیمایش ملی ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان» تأکید می‌کند: «طبق این پیمایش، مردم ایران به طور متوسط 2.5 فرزند را ایده‌آل می‌دانند؛ در حالی که اکنون در واقع کمتر از 1.5 فرزند دارند. اگر موانع از مسیر خانواده‌ها برداشته شود، جامعه به طور طبیعی به سمت افزایش فرزندآوری حرکت خواهد کرد و با تحقق خواسته مردم برای 2.5 فرزند، نرخ باروری کشور به شکل خودکار از 2.1 عبور کرده و به سطح جایگزینی می‌رسیم.»

مشاوره تلفنی

مرکز تخصصی

مشاوره ازدواج و تحکیم خانواده

حال خوب

شماره: ۵۹۱ | سال تأسیس: ۱۴۰۴

دکتر رویا درویش پیشه

۰۹۱۰۲۹۰۴۷۵۸

ازدواج و زوج درمانی

برخی معتقدند، عوامل اقتصادی و اجتماعی در فرزندآوری نقش دارد، اما به نظر می‌رسد این موضوع نقش اساسی در فرزندآوری ندارد. مثلاً برخی استان‌های ثروتمندتر و با درآمدهای بیش‌تر در کشور، از سرانه فرزندآوری کمتری در مقایسه با برخی استان‌های کم‌درآمدتر برخوردارند یا در کلانشهرها با نگاهی کلی به سرانه فرزندان در مناطق کم‌برخوردار یا مرفه‌نشین شهر، متوجه می‌شویم بحث اقتصادی فقط یکی از عوامل مؤثر است.

نگرش و بینش افراد نسبت به پدیده فرزندآوری هم در این موضوع نقشی اساسی دارد. وحید دستجردی با تأکید بر ضرورت رفع موانع اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی، توضیح می‌دهد: «مسئله جمعیت موضوعی چندبعدی است و بسته‌های سیاستی باید به تدریج موانع را از مسیر خانواده‌ها بردارند. سیاست‌های جمعیتی باید «مسئله‌محور» باشند؛ باید ببینیم مشکل مردم کجاست و چگونه می‌توان آن را اصلاح کرد. دبیرخانه ستاد ملی جمعیت با استفاده از شورای اندیشه‌ورزی و علمی به این نتیجه رسیده است که هزینه‌های ابتدای زندگی کودک برای بسیاری از خانواده‌ها بویژه طبقه متوسط و خانواده‌هایی که از لحاظ اقتصادی در مضیقه هستند، مهم‌ترین مانع فرزندآوری است.»

مهم‌ترین دغدغه خانواده‌ها، بویژه طبقات متوسط و کم‌درآمد، مربوط به هزینه‌های سنگین سال‌های ابتدای زندگی کودک است. این هزینه‌ها شامل پوشاک، تغذیه، بهداشت و مراقبت‌های اولیه می‌شود. یکی از نمونه‌های عینی فشار اقتصادی ملموس ناشی از تورم بر خانواده‌ها، افزایش سه برابری قیمت کالاهای اساسی کودک مانند پوشک در سال 1403 است.

دبیر ستاد ملی جمعیت با اشاره به نمونه‌هایی از فشار اقتصادی بر خانواده‌ها می‌گوید: «سال 1403

قیمت پوشک سه بار افزایش یافت و ابتدای سال نگرانی جدی برای مردم ایجاد کرد.»

به اعتقاد دبیر ستاد ملی جمعیت، این جهش قیمت‌ها، برنامه‌ریزی خانواده‌ها را برای فرزندآوری مجدد یا حتی نگهداری فرزند فعلی، دشوار می‌کند.

اهمیت حمایت از والدین در سال‌های اولیه زندگی کودک

وحید دستجردی با بیان اینکه برای حمایت از خانواده‌ها در فرزندآوری، بویژه در سال‌های اولیه زندگی کودک، ستاد ملی جمعیت به سمت طراحی یک نظام حمایتی جدید حرکت کرده است، می‌گوید: «نتیجه این مطالعات طراحی «کارت امید مادر» بود و این کارت از ابتدای سال 1405 به همه مادران کشور در تمام مناطق جغرافیایی و با همه قومیت‌ها تعلق می‌گیرد. هر مادری که زایمان می‌کند با هر تعداد فرزند و هر مرتبه فرزندآوری، مشمول دریافت این کارت خواهد شد.»

او توضیح می‌دهد: «در قانون جوانی جمعیت، بسیاری از مشوق‌ها مانند زمین یا خودرو برای فرزند سوم و بالاتر تعریف شده و حتی در مناطقی از کشور که نرخ باروری بالا دارند، این مشوق‌ها حذف شده است. اما در «کارت امید مادر»، این حمایت شامل همه مادران و همه فرزندان می‌شود؛ از اولین فرزند تا آخرین فرزند. در قالب کارت امید مادر، ماهانه دو میلیون تومان به مدت 24 ماه به مادر پرداخت می‌شود.»

این کارت به نام مادر صادر می‌شود، در حالی که معمولاً کارت‌های حمایتی به سرپرست خانوار داده می‌شود و اغلب سرپرستان، مردان هستند. ما قصد داریم نشان بدهیم قدر و منزلت مادران دانسته شده و نقش آنها در حمل، شیردهی و مراقبت از کودک دیده می‌شود.»